

Fővárosi Ítéltábla
mint másodfokú bíróság
2.Mf.31.076/2023/7.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a személyesen eljáró **Felperes1** (cím9., tartózkodási hely: Cím2) felperesnek – a dr. Laky Edit Anita kamarai jogtanácsos által képviselt **Alperes1** (cím1) alperes ellen sérelemdíj megfizetése iránt indult perében a Budapest Környéki Törvényszék 24.M.70.486/2020/54. számú ítélete ellen az alperes 55., valamint a felperes 56. és 57. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya, az elsőfokú eljárási illeték és az előlegezett költség tekintetében helybenhagyja, a perköltség tekintetében részben megváltoztatja és az alperesnek járó perköltség összegét 700.000 (hétszázezer) forintra felemeli.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 100.000 (százezer) forint másodfokú perköltséget. A le nem rótt 2.240.000 (kettőmillió-kettőszáznegyvenezer) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság döntése és az alapjául szolgáló tényállás

[1] A Budapest Környéki Törvényszék a 2023. február 15-én meghozott 24.M.70.486/2020/54. számú ítéletével kötelezte az alperest 1.500.000 forint sérelemdíj megfizetésére a felperes javára. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest 500.000 forint perköltség megfizetésére az alperes részére, míg az alperest az államnak 41.011 forint előlegezett költség megfizetésére. Megállapította, hogy az 1.500.000 forint eljárási illetéket és a felperest terhelő 779.216 forint előlegezett költséget az állam viseli.

[2] Az általa megállapított tényállás szerint a peres felek 2014. október 3. és 2015. február 28. közötti időre határozott idejű közfoglalkoztatási jogviszonyt létesítettek adminisztrátor munkakör betöltésére. A felperes napi feladatait az ügyiratokkal kapcsolatos tevékenység, az iratok érkeztetése, továbbítása képezte az iktatására kialakított irodában. Ennek egyik falán az iratok tárolására szolgáló polcokat helyeztek el, amelyek körül állandó jelleggel kötegekben és dobozokban ügyiratok heverték. A polcok előtti munkavégzés folyamatos volt. A felperes részére az alperes munkaruhát, munkavédelmi cipőt nem biztosított, a felperes saját ruházatát és cipőjét viselte. Ez utóbbi sarokmagassága 5-6 cm vagy annál nagyobb volt.

[3] A felperes 2014. december 11-i munkavégzés közben balesetet szenvedett, amikor is egy aláírókönyvet akart a polcra feltenni, de a földön lévő iratkötegek és az ott guggoló két kolléganője miatt ahhoz közvetlenül hozzáférni nem tudott. A könyv a polcra lecsúszott, miközben a felperes utána kapott megbillent, és mindkét bokája aláfordult. Az üzemorvos a helyszínen megvizsgálta a felperest, lábát befáslizta és fájdalomcsillapítóval látta el, majd a mentő az intézetbe szállította. Röntgenfelvétel alapján a jobb külboka törését véleményezték, lábát begipszelték és könyökmankót írtak fel számára. A gipszet 2014. december 23-án távolították el a felperes lábáról, majd air-cast sint kapott. Az ekkor felvett ambuláns lapon baleseti sérülésként boka- és lábszalagszakadást tüntettek fel.

[4] Az alperes a baleset kivizsgálása során 2014. december 12-én helyszíni szemlét tartott, december 19-én a felperest és a polc előtt tartózkodó két munkatársát, dolgozót és dolgozót hallgatta meg. A baleseti jegyzőkönyv tervezetével a felperes nem értett egyet, a 2015. január 6-án kelt szolgálati jegyben kifogásolta, hogy a baleset okaként a sérült figyelmetlensége került feltüntetésre. Az alperes további vizsgálatot követően 2015. január 14-én új munkabaleseti jegyzőkönyvet készített és azt január 26-án zárta le. A baleset okaként „egyéb: emberi tényező” megjelölést szerepeltetett. A jegyzőkönyv tartalmazta, hogy a sérült semmilyen előírást nem szegett meg, mindezt a felperes elfogadta azzal, hogy az egészségügyi rész kiegészítését kérte a külboka-törés diagnózissal.

[5] Az alperes igazgatója a 2015. január 30-án kelt 35100-1/41-12/2015. számú határozatában a felperes 2014. december 11-i balesetét munkabalesetnek minősítette. A Magyar Államkincstár Budapesti és Pest Megyei Igazgatósága a 2015. február 17-én meghozott 143402/1/5. iktatószámú határozatában a balesetet üzemi balesetnek ismerte el azt rögzítve, hogy annak egészségkárosító következménye a jobb boka- és lábszalagok szakadása volt.

[6] A felperes közfoglalkoztatási jogviszonya a határozott idő lejártával, 2015. február 28-án szűnt meg, ekkor közfoglalkoztatási bére 101.480 forint volt.

[7] Az alperes igazgatója 2015. január 30-án levélben hívta fel a felperest a kárigényének bejelentésére, amit a felperes 2016. július 21-én tett meg, mindösszesen 27.552.233 forintot igényelve. Válaszlevelében az alperes az igényt elutasította egyrészt azzal az indokkal, hogy a munkáltató a balesetért nem felelős, másrészt pedig az összeg jelentősen eltúlzott.

[8] A felperes 2014. december 11-től 2016. április 22-ig baleseti táppénz ellátásban részesült.

[9] A 2014. december 11-én történt munkahelyi baleset során a felperes mindkét lábának sérülését, a bal láb zúzódását, valamint a jobb oldali felső ugróízület rándulását, a külboka szalagrendszer részleges szakadását szenvedte el. A felperes baleseti sérüléseinek anatómiai gyógytartama hat hét, funkcionális gyógytartama a szövődményként kialakult enyhe fokú betegségnév¹, panaszai miatt elhúzódó rehabilitációs időszak okán másfél év. A felperes baleseti sérülése maradványállapottal gyógyult, a jobb oldali külboka-táji duzzanat, a felső ugróízületben a talp felé történő hajlítás 30 fokos, a lábfej hátrafesztésének 10 fokos elmaradása állapítható meg. A maradványállapot végleges, abban javulás vagy romlás nem várható. A felperes baleseti eredetű egészségkárosodása 5%. A balesetből eredő egészségkárosodás miatt a felperes az alsó végtagok közepesnél nagyobb erőbehatást igénylő tevékenységeiben korlátozott, ennek megfelelően ilyen munkakör betöltésére nem alkalmas. A balesetből eredő egészségkárosodása akadályozza a felperest a közepesnél nehezebb, az alsó végtagokat érintő fizikai megterhelést igénylő háztartási munkák, kerti munkák ellátásában, ezen kívül akadályozott a bokaízületeket megterhelő sporttevékenységek, valamint az alsó végtagokra közepesnél nagyobb fizikai megterhelést jelentő szabadidős tevékenységek végzésében is.

[10] A felperes 2019. szeptember 13-ától Budapest Főváros Kormányhivatalának kerületnév¹. kerületi Hivatala által támogatott képzésben vett részt, ahol 2019. november 21-én személy- és vagyonőr szakképesítést szerzett. A tanfolyam megkezdése előtt elvégzett szakmai orvosi alkalmassági vizsgálat alapján a vizsgáló orvos „a személy- és vagyonőr szakmában alkalmas” véleményt adott ki számára.

[11] A felperes 30.000.000 forint sérelemdíj megfizetése iránt indított kereseti kérelmét az elsőfokú bíróság kisebb részében találta alaposnak. Döntését a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény 2. §-a alapján irányadó a munka törvénykönyvről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 166. § (1) és (2) bekezdése, valamint a 9. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó, a polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:52. § (1)-(3) bekezdése alapján bírálta el.

[12] Mindenekelőtt rögzítette, hogy a munkahelyi baleset során elszenvedett egészségkárosodás miatti sérelemdíj megfizetésére irányuló kereset kapcsán az Mt.-nek a

munkáltató kártérítési felelősségre vonatkozó rendelkezései alapján kellett vizsgálnia az alperes felelősségének jogalapját. Megállapította, hogy az alperes azt nem vitatta, hogy a felperest a baleset a közfoglalkoztatási jogviszonyával összefüggésben, munkavégzés közben érte. A mentesülési okok fennálltának vizsgálata kapcsán megállapította, hogy a munkatevékenység megszervezésére az alperesnek kétséget kizáróan ráhatása volt, az ellenőrzési körébe tartozott, így az 1/2018. (VI. 26.) KMK vélemény (a továbbiakban: KMK vélemény) II.2. pontjára utalással megállapította, hogy az Mt. 166. § (2) bekezdés a) pontja szerinti mentesülési ok az alperes esetében nem állt fenn.

[13] Ugyancsak úgy foglalt állást, utalva a KMK vélemény II.5. pontjára, hogy sikertelen volt az alperes bizonyítása akörben, hogy a baleset a felperes kizárólagos és elháríthatatlan magatartása miatt következett be. A perben beszerezett igazságügyi munkavédelmi szakértői véleményből kitűnően nincs olyan munkavédelemre vonatkozó szabály, amely alapján a munkavállaló nem hordhat 4-5 cm-es vagy annál nagyobb sarokmagasságú, saját tulajdonú cipőt. Az alperes munkavédelmi szabályzata a ruházatra, lábbelire vonatkozó előírást nem tartalmazott és ilyen rendelkezés a közfoglalkoztatási szerződésben sem szerepelt. A felperes munkavédelmi oktatásban nem részesült, de ennek azért nem is volt jelentősége, mert a tanúk egybehangzó nyilatkozata szerint az oktatás nem terjedt ki a ruházattal kapcsolatos előírásokra. Az alperes azt az állítását sem igazolta, hogy figyelmeztette a felperes a nem megfelelő lábbeli viselésére.

[14] Az Mt. 51. §-ára és ezzel összhangban a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 2. § (2) bekezdésre, 27. §-ára, 54. § (7) bekezdés b) és h) pontjára, továbbá a munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről szóló 3/2002. (II. 8.) Szcsm-Eüm. együttes rendelet 15. § (4) bekezdésére utalva megállapította, hogy a felperes munkavégzési helyeként kijelölt iroda a munkavédelmi előírásoknak nem felelt meg. Az irodában nem volt elegendő tárolóeszköz az iratok elhelyezésére, ezért a polcok előtt állandó jelleggel iratkötegek heverték, a felperes számára megfelelő ülőhelyet sem biztosított az alperes. Az iratátadási feladatokat a munkavállalók gyakran a polc előtt guggolva végezték, a megfelelő mozgástér hiánya akadályozta a felperes közvetlen hozzáférését a polchoz, mindez a perbeli baleset egyik okozója volt, a mulasztás pedig az alperes terhére esik. A munkavédelmi szakértő ugyan a felperes munkavédelmi szabályszegésére is rámutatott (az Mvt. 60. §-ában foglaltak elmulasztása), mivel azonban nem csupán ez vezetett a baleset bekövetkeztéhez, hanem az alperes maga is vétkezen közrehatott abban, így a sérült kizárólagos és elháríthatatlan magatartására az alperes alappal nem hivatkozhatott.

[15] Rámutatott, hogy az alperes ugyan a tárgyalás berekesztését megelőzően utalt arra, hogy a felperes premorbid személyisége miatt a baleset reggelén konfliktusba keveredett a munkáltatóval, azonban erre a baleset kivizsgálásakor az alperes megállapítást nem tett, a perben sem merült fel adat e körben, illetve az alperes vétkes közrehatása miatt mindezeknek jelentősége sem lehetett.

[16] Ezek alapján megállapította, hogy a felperes a munkabaleset során balesetével sérült a testi épséghez, egészséghez való joga, mivel az alperes a felelősség alól magát kimenteni nem tudta, így a felperes említett személyiségi jogsérelem miatt kompenzációként sérelemdíjat követelhetett.

[17] Kiindulásként rögzítette, hogy az igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint a felperes mindkét lábának sérülését, a bal láb zúzódását, a jobboldali felső ugróízület rándulását, a külboka szalagrendszer részleges szakadását szenvedte el. Az orvosszakértői vélemény azt alátámasztotta, hogy a sérülés maradványállapottal gyógyult, a jobboldali külboka-táji duzzanat, felső ugróízületben a talp felé történő hajlítás 30 fokos, a lábfej hátrafesztésének 10 fokos elmaradása, szövődményként kialakult enyhefokú betegségnév1 és részben sorszerű, részben baleseti eredetű, ún. lábméretnövekedés állapítható meg esetében. Mindezek alapján a szakértő a baleseti eredetű egészségkárosodást 5 %-osnak véleményezte, kizárta ugyanakkor a balesettel való összefüggését a bőrgyógyászati problémáknak, allergiás betegségeknek, alvászavarnak, a kéztő alagút-szindrómának és a felperes által állított fibula-vegek törése és a kisebb infarktuszok okiratokkal nem voltak igazolhatóak.

[18] Az igazságügyi pszichológus szakértő véleményében azt állapította meg, hogy a felperes pszichés panaszai a szomatikus panaszok következményeként összefüggésbe hozhatók a munkahelyi balesettel. Ugyanakkor a baleset nem tekinthető kizárólagosan a pszichés panaszok okozójának, mert annak kialakulásában, tartósságában, mértékében a felperes premorbid személyiségtulajdonságai – alkalmazkodási problémák, erős énség, decentralálásra való nehezített képesség, alacsonyabb szintű elhárító mechanizmus és realitásfunkció, melyekhez perszonopátiás személyiségfejlődésre, erős szenzitivitásra utaló jelek is kimutathatók – jelentős mértékben hatottak közre. A szakértő a baleset és a pszichés károsodás részoki összefüggésének mértékét véleményezni nem tudta, ezért a bírói gyakorlatra figyelemmel (EBH2008.1803, BH2022.293) a közrehatás arányát mérlegeléssel, a per egyéb adatainak egybevetése alapján határozta meg.

[19] Megállapította, hogy a felperes három alkalommal, ebből kétszer még a baleset előtt keresett fel pszichiátriai szakrendelést, ami már önmagában cáfolja azt, hogy a pszichés problémák kizárólag és kifejezetten a baleset következményeként jelentkeztek. A baleset után 2015. március 16-án járt pszichiáternél a felperes, ahol nem meghatározott hangulatzavarral diagnosztizálták, a javasolt pszichoterápiás támogatást saját nyilatkozata szerint nem vette igénybe. Ezt követő időszakra pszichés betegsége, panaszokra utaló orvosi íratot a felperes nem csatolt. A személy- és vagyonőr tanfolyam előtti szakmai orvosi-alkalmassági vizsgálatához kiállított munkavállalói nyilatkozaton a felperes pszichés problémát nem jelzett, csak a baleseti sérülését és lábfájdalmait, és úgy nyilatkozott, hogy egészségesnek, a munkakör ellátására alkalmasnak érzi magát. Az orvosszakértő a szomatikus betegségek többségének balesettel való összefüggését kizárta, mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a baleset és annak egészségkárosító következményei 5 %-ban járultak hozzá a felperes pszichés panaszaihoz.

[20] A felperes az egészségkárosodás következményeként a mindennapi életét hátrányosan befolyásoló számtalan körülményre is hivatkozott, ezek bizonyítása a terhére esett. E körben a bizonyítási eljárás alapján az alábbiakat állapította meg.

[21] Részben találta alaposnak a korábbi munkavállalási képességre, szokásokra, illetve a munkavégzés baleset utáni nehezítettségére vonatkozó állításokat. A baleset előtt és után létesített jogviszonyok igazolására becsatolt okiratokból azt állapította meg, hogy 2012. október 28. és 2013. december 16. között a felperes 158 nap biztosítási jogviszonnyal rendelkezett, ebből 94 napig állt foglalkoztatási jogviszonyban, az ezt megelőző és a 2014-es évre vonatkozóan okirati bizonyítékot nem csatolt, noha arról számolt be, hogy sokszor egyidejűleg több jogviszonyban is állt.

[22] A munkavégzés nehezítettségével kapcsolatosan az orvosszakértői vélemény szerint a felperes a balesetből eredően az alsó végtagok közepesnél nagyobb erőbehatást igénylő tevékenységeiben korlátozott, ilyen munkakör betöltésére nem alkalmas, de szellemi munkavégzésre korlátozás nélkül. A felperes előadta, hogy közgazdasági érettségije, felsőfokú gyógypedagógiai asszisztens végzettsége, bér- és tb ügyintézői képzettsége van, amelyek ellátásában a szakértői vélemény szerint a baleseti egészségkárosodása nem akadályozná. A felperes nem igazolta, hogy ilyen képzettségeket igénylő területeken megpróbált elhelyezkedni. A felperes saját nyilatkozatai is azt igazolták, hogy a baleset után nem vált munkaképtelenné, hiszen előadta, hogy hosszabb időn keresztül végzett munkát a lakásához közeli boltban, és az klinikai 2017. január 2-i ambuláns lapján is az került rögzítésre, hogy „december eleje óta dolgozik erős fizikai munkát”. A felperes okirattal igazolta, hogy 2019 őszén személy- és vagyonőr tevékenységhez szükséges támogatott képzésben vett részt, az orvosi-alkalmassági vélemény szerint ezen szakmára a felperes alkalmas és így nyilatkozott a tanfolyamhoz kapcsolódóan a felperes is.

[23] Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy bár a baleset miatti munkavállalási lehetőségei beszűkültek a felperesnek, munkavégzésre nem teljesen alkalmatlan és ezt igazolja a felperes előadása is, amely szerint a keresőképtelensége után több jogviszonyt is létesített.

[24] Megállapította, hogy a felperes nem bizonyította az ok-okozati összefüggést a baleset és a tanítóképző főiskolai tanulmányok megszakadása között. Az orvosszakértői vélemény szerint a baleseti sérülések funkcionális gyógytartama 1,5 év volt, a felperes végállapota 2016. június 15-re kialakult, a felperes ekkor felvételizett és a testnevelés felvételi követelményt teljesítette, a szekrényugrástól életkora miatt tekintettek el. A felperes azt is elismerte, hogy a testnevelési feladatok végrehajtása alól felmentést kérhetett volna, azonban ezzel a lehetőséggel nem élt.

[25] A szakértői vélemény szerint a felperes a háztartási feladatok ellátásában 2015. január 6-ig volt akadályozott, ami cáfolta azt a felperesi állítást, hogy három hónapig ágyhoz

kötött volt és hónapokig csak mankó használatával tudott mozogni. A szakértői vélemény értelmében a közepesnél nehezebb, az alsó végtagokat érintő fizikai megterhelést igénylő háztartási, kerti munkák végzésében, illetve szabadidős tevékenységben a felperest a baleseti egészségkárosodása akadályozza, létrára menni nem tud, táncolás nem javasolt számára. A szakértő azonban azt is rögzítette, hogy a felperes önmagát képes ellátni, a könnyebb háztartási munkákban (főzésben, mosogatásban), kulturális és szabadidős programokon való részvételben a sérülés nem akadályozza. A felperes baleset előtti életvitelére, kulturális szabadidős tevékenységére kizárólag bizonyítékokkal alá nem támasztott felperesi előadás állt rendelkezésre, amiben azt nem is részletezte, hogy a vidéki ingatlanjain milyen jellegű kerti és egyéb munkák merültek fel.

[26] Részen találta igazoltnak a baleset és a felperes testsúly gyarapodása közötti összefüggést. A felperes azt állította – bizonyíték nélkül –, hogy a baleset idején mért 56 kg-jához képest 30 kg-mal nőtt a testsúlya, ami a szakértői vizsgálat idején 80 kg volt. Tényszerűen nem volt megállapítható, hogy a súlygyarapodás ténylegesen hány kg-ot jelentett és milyen időtartam alatt következett be. A szakértő ugyanakkor azt véleményezte, hogy a súlygyarapodás közvetve összefüggésbe hozható a balesettel, mivel a felperes fizikai tevékenysége csökkent, azonban csak a bokaízületeket megterhelő tevékenységekben akadályozott, az úszás, kerékpározás esetében nem kizárt. A felperes személyes előadásából megállapította, hogy a sporttevékenységgel a felperes nem hagyott fel teljes mértékben (naponta 20-30 percnyi kerékpározásra képes és 30-35 percet tornázik naponta), és állítása szerint diétásan étkezik. Mindezek ellentmondanak annak, hogy a súlygyarapodás kizárólag a baleset következménye. Megjegyezte továbbá, hogy köztudomású tény az, hogy a súlynövekedés többféle betegség mellékhatásaként is jelentkezhet és nem nyert igazolást, hogy ezzel a problémával a felperes szakorvost felkeresett volna és dietetikussal sem konzultált. A ruhatárának cseréjét sem kívánta számlákkal igazolni a felperes.

[27] Nem találta bizonyítottnak az utazási nehezítettségre vonatkozó felperesi előadást sem. A szakértői vélemény szerint vonattal, autóbusszal, repülőgéppel való közlekedésében a felperest nem gátolja a baleseti egészségkárosodása és pszichés problémái sem, önálló autóvezetésre is alkalmas. A családi, baráti kapcsolatok baleset miatti megromlását is csupán állította, de nem igazolta a felperes. A szakértői vélemény szerint szexuális kapcsolat létesítését akadályozó elváltozás, egészségkárosodás nem áll fenn a felperesnél, így nem nyert igazolást az az állítás sem, hogy párkapcsolata azért szűnt meg, mert a baleseti sérülése akadályozta a szexuális életében.

[28] A sérelemdíj összegszerűségénél figyelembe vette, hogy a baleset időpontjában a felperes 56 éves volt, a balesettel összefüggésben kialakult 5 %-os fizikai sérüléssel összefüggő egészségkárosodása és ugyanilyen mértékű pszichés egészségkárosodása bizonyos mértékben a munkavállalásban és egyéb mindennapos tevékenységeiben korlátozzák, de a felperes nem munkaképtelen és önmaga ellátására képes.

[29] Alaposnak találta az alperes azon hivatkozását, hogy a felperes a baleset bekövetkezésében maga is közrehatott és a következmények elhárítása érdekében a

kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget. Az igazságügyi munkavédelmi szakértői vélemény értelmében a felperes megsértette az Mvt. 60. §-át, mivel nem működött együtt a kollégáival, nem kért tőlük segítséget az iktatókönyv polcra történő felhelyezésekor, amivel saját testi épségét veszélyeztette. A felperes a számára rendelt gyógytorna kezeléseken rendszeresen nem vett részt, ami rehabilitációs idejét megnyújtotta, és ugyancsak a sérelemdíj összegénél értékelendő körülménynek találta, hogy a felperes a pszichés panaszai enyhítésére felajánlott terápiát sem vette igénybe. A sérelemdíj kompenzációs jellege mellett a magánjogi büntető funkció kapcsán értékelte, hogy a munkavédelmi szakértő szerint a baleset bekövetkezését a munkavégzéshez szükséges mozgástér hiánya is elősegítette, amely alperes munkavédelmi szabályszegésének minősül. Mindezek alapján a felperest ért bizonyított hátrányok kompenzációjára 1.500.000 forintot tartott megfelelőnek, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Részletesen számot adott a mellőzött bizonyítási indítványokról, azok indokairól.

[30] A pertárgy értékét a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 24. § (1) bekezdése alapján 30.000.000 forintban határozta meg, amely alapján a felperes 5 %-ban lett pernyertes és 95 %-ban pervesztes. Így a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kötelezte a túlnyomórészt pervesztes felperest az alperes perköltségének viselésére, ennek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pontja, valamint (6) bekezdése alapján mérlegelési körébe vonta és azt mérsékelte. Figyelembe vette, hogy a per tárgya nehéz megítélésű volt és 11 tárgyalást tartott, az alperes 13 érdemi beadványt nyújtott be. Ugyanakkor az alperes terhére értékelte, hogy a beadványok egy részében a hangvétel nem volt megfelelő és az alperest több alkalommal pénzbírsággal is sújtotta.

A felperes fellebbezése

[31] A felperes az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperes teljes kereset szerinti marasztalását kérte, egyben aránytalannak tartotta az alperes javára megítélt 500.000 forint összegű perköltséget is.

[32] Sérelmesnek találta egyrészt, hogy nem derül ki az ítéletből, hogy melyik polgári perrendtartás az irányadó a fellebbezésére. A tényállás megállapítása kapcsán kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem a tényeknek megfelelően fogalmazta meg a baleseti eseménysort, ugyanis a baleset során a könyv nem lecsúszott a polcra, hanem kicsúszott, de a polcon maradt. Mindezt a helyszínen készült fénykép is igazolja. Továbbá a kollégákat nem kérte meg arra, hogy adjanak helyet, mivel a munkát az ő felszólításuk nélkül is el lehetett végezni. Ezen tények ismeretében vétlensége és a baleset elhárítására irányuló cselekedete egyértelmű, saját maga és kollégái védelmében is helyesen járt el.

[33] Vitatta azt a megállapítást, hogy baleseti eredetű egészségkárosodása 5 %-os mértékű. Ezt az elsőfokú bíróság kizárólag az orvosszakértői véleményben foglaltakra

alapozta, amely azonban nem elfogadható. A károsodás mértéke csak a vizsgálat idején mérhető, nem bizonyítja az azt megelőző évek állapotát. A perbeli baleset értékelése kapcsán annak nincs jelentősége, hogy a személy- és vagyonőr tanfolyam megkezdése előtt az alkalmassági vizsgálaton „alkalmas” véleményt kapott. Mindezeken túl rámutatott, hogy orvosszakértő kirendelését a jelen perben nem kérte, azt az elsőfokú bíróság rendelte el. Ezzel megnyújtotta az eljárási határidőt, amit a költségek arányosságánál kért figyelembe venni, ahogy azt is, hogy az alperes a munkabaleseti jellegét annak megtörténte után néhány hónapon belül elismerte, azonban a perben az időhúzást választotta, emiatt sem jogos a perköltségre vonatkozó rendelkezés. Hangsúlyozta, hogy a baleset óta eltelt idő alatt a testi- és lelki fájdalmai nem enyhültek, abban az igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint sem várható változás, mindez szintén a kereseti kérelem szerinti összegben való marasztalást alapozza meg. A cipő viseletével kapcsolatosan a szakértői vizsgálat egyértelműen állást foglalt, hogy annak elhanyagolható szerepe volt a baleset bekövetkeztében és azt az alperes sem kifogásolta.

[34] Teljeskörűen vitatta azt a megállapítást, hogy nem tett eleget kárenyhítési kötelezettségének, hiszen becsatolta az állapotát javító kezelésekre vonatkozó kezelőlapokat. A gyógyulása érdekében javasolt kezeléseket felhasználta, illetve egyeseket éppen a gyógyulása érdekében függesztett fel, vagy tekintett befejezettnek. Hangsúlyozta, hogy a sérelemdíjra való jogosultság megállapításához a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges, jelentősége a jogsértés súlyának és ismétlődő jellegének van, így annak a körülménynek, hogy mindennap rendszeres csillapíthatatlan fájdalma jelentkezik, életfeltételei napi szinten megnehezedtek. A lelki trauma a baleset óta csak mélyül és fokozódik.

[35] A bizonyítási eljárás során a tanúvallomások által igazolást nyert, hogy az alperes a felelősség alól nem mentesülhet. A munkakörnyezet nem megfelelő állapota miatt az alperes felé jelentéssel élt, mégis visszairányították a kifogásolható munkaterületre. Ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a tanúk és a fotók alapján bizonyított, hogy munkáját elvégezte, nem volt szükség a munkatársakkal való együttműködésre, így a munkavédelmi szabályszegésére vonatkozó megállapítást visszautasítja. Felettesével történő konfliktusa az észlelt rossz munkakörülmények kijavítására irányuló bejelentés miatt volt.

[36] Az 5 %-os baleseti egészségkárosodásra vonatkozó arány nem elfogadható, éppen a szakértő által felsorolt megbetegedésekre figyelemmel. A balesetet megelőzően a premorbid személyiségre vonatkozó tünetegyüttes nem jelentkezett, pszichés panaszához a baleset bekövetkezése és az azt követő események járultak hozzá. A mindennapi életét hátrányosan befolyásoló körülmények körében a bizonyítási eljárás eredményeit helytelenül értékelte az elsőfokú bíróság. A gyermekei elfogulatlanul és objektíven nyilatkoztak tanúként. A munkavállalási képességeire a baleset utáni nehezítettségére vonatkozó ítéleti megállapítások szintén helytelenek, azok nem egyeznek a becsatolt dokumentumokkal. Az elsőfokú bíróság egyébként sem vette figyelembe, hogy a munkavállalás nem szociális szempontokra alapozódik, a baleset okán az állandó fájdalom mellett felelősséggel semmiféle munka nem végezhető tartósan és erre otthonában sem volt képes, noha a munkavállalásra irányuló szándéka nem vitatható. A vagyonőri tanfolyam elvégzésénél az orvosi vizsgálat idején az erős fájdalomcsillapítás okán nyilatkozott úgy, hogy jól érzi magát, erre alapítottn

megállapítást egészségi állapotát érintően az elsőfokú bíróság nem tehetett volna. Hangsúlyozta, hogy újra és újra megkísérelt a baleset után munkába állni, de pár napnál tovább egyik munkakörben sem tudott munkát végezni fájdalmai miatt. Kérte figyelembe venni azt a körülményt is, hogy a nyugdíj megállapításánál hátrányos helyzetbe kerül és nagyon alacsony összegű nyugdíj fogja megilletni.

[37] Rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság által rögzítettekkel szemben nem tanítóképző főiskolára, hanem az ELTE tanítói szakára nyert felvételt, a felvételin a könnyített testnevelési feladatokat erős fájdalomcsillapítókkal tudta csak elvégezni. Az orvosszakértő nem vette figyelembe, hogy a kéztő-alagút szindróma egy nem gyógyuló betegség, ami megterhelésre alakul ki. A felmentés a testnevelési vizsgafeladatok alól pedig nem volt lehetséges, erről a tanulmányi osztály vezetője tájékoztatta. Az ide vonatkozó igazolásait a pandémiás időszak miatt csak részlegesen tudta benyújtani és arra egyébként sem hagyott időt az elsőfokú bíróság.

[38] Az orvosszakértő az átlagemberek gyógyulási folyamataival kapcsolatosan állíthatja azt, hogy a mozgásban és a háztartási feladatok ellátásában az akadályozottság miként alakulhatott a balesetet követően, azonban a szakértő mivel nem volt jelen ápolásánál és betegségének első három hónapjában, erről hitelt érdemlően nem formálhatott véleményt. Esetében a gyógyulási időszakra vonatkozó időtartamról csak saját maga tud megalapozottan nyilatkozni. A kulturális tevékenysége körében való akadályozottságról szintén saját maga állítása lehet mértékadó, a vidéki házzal összefüggésben részletesen nyilatkozott a tárgyalások során, a kertes ház körüli munkák felmerülése pedig egyértelmű. A kb. 30 kg-os mértékűnek észlelt súlygyarapodása a balesetet követően kezdődött és a mozgásszervi fájdalmakkal teli időszak alatt egyértelműen a balesettel okozati összefüggésben alakult ki. Az utazásban való korlátozottság kapcsán kizárólag azt lehet figyelembe venni, hogy maga mit érez, fel mer-e szállni egy közlekedési eszközre vagy sem. Ugyancsak maga érzékeli a valós szocializációs változásokat saját életében, az ezektől eltérő állítás nem vehető figyelembe. A sérelemdíj összegszerűségét csakis szubjektíven lehet értékelni, annak általános arányosítása nem fogadható el. A baleset során semmiféle hibát a munkavégzésénél nem követett el, az alperes 100 %-ban vétkes a baleset okozásában, ezért a 30.000.000 forint sérelemdíj iránti igény teljeskörűen megalapozott, ezért a perköltségben való marasztalása nem jogszerű.

[39] Az elsőfokú bíróság egyébként sem tájékoztatta semmiféle könnyítéssel kapcsolatos lehetőségről, így például a részletfizetésről és a perköltség elengedéséről és arról sem, hogy kinek, milyen módon kell azt teljesítenie, holott a felek jogait egyenlően kellett volna figyelembe vennie az elsőfokú bíróságnak.

Az alperes fellebbezése és fellebbezési ellenkérelme

[40] Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a sérelemdíj összegét 1.000.000 forintra kérte leszállítani, míg a javára megítélt perköltség összegét 1.045.000 forintra felemelni. Egyben másodfokú perköltségigényt is előterjesztett.

[41] Érvelése szerint az elsőfokú bíróság az ügy valamennyi körülményét figyelembe véve eltúlzott mértékű sérelemdíjat állapított meg. Nem kellő súllyal értékelte, hogy a felperes a balesetet megelőzően jobb boka panaszai miatt ortopéd szakorvosnál járt, és panaszai a szabad mozgásterét alapvetően korlátozták. Ugyancsak megfelelő értékelés nélkül maradt az a körülmény, hogy a balesettel összefüggő szövődményként kialakult enyhefokú betegségnélben a személyisége is jelentős mértékben közrehatott. Az elsőfokú bíróság nem kellően értékelte a felperes személyiségének tulajdonságait a baleset bekövetkezte körében sem. A felperes nem csupán nem működött együtt a kollegáival a baleset napján, hanem abban személyisége is jelentősen közrehatott. Az Mvt. 60. §-a az általánosan elvárható munkavállalói kötelezettségeket egyértelműen meghatározza, így az előadottak a mérlegelés során jelentős súllyal bírnak. A felperes balesethez nem köthető személyisége az átlagostól eltér, mindezt alátámasztja az igazságügyi orvosszakértői vélemény, amely szerint a szociabilitás skálán elért eredménye rossz, regressziós indexe valószínűleg normál övezetbe esik, ami nem egyenlő a normál értékkel. A felperesi közrehatás súlyának értékelésénél ez a körülmény nem hagyható figyelmen kívül.

[42] A mérlegelés körében az sem elhanyagolható szempont, hogy a balesetet követően a felperes munkát végzett és ezt a tényt sem kellő súllyal vette figyelembe az elsőfokú bíróság. A megítélt sérelemdíj összege azért is eltúlzott, mert a felperes nem vált munkaképtelennél, irodai tevékenységre továbbra is alkalmas egyéb, más jellegű munkák mellett. Az ügy egyediségét figyelembevéve nem hagyható figyelmen kívül az a körülmény, hogy a perbelivel azonos összegű sérelemdíjat nagyobb baleseti sérülések esetén állapít meg a bírói gyakorlat (Kúria Mfv.10.049/2022/5. 14 %-os maradványsérülés kapcsán).

[43] A perköltség körében kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a pernyertesség-pervesztesség arányát alapul véve leszállította a jogtanácsosi munkadíj összegét több mint 50 %-kal. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság által felhozott indokok nem alapozzák meg az ily mértékű mérséklést. Az elsőfokú bíróság maga állapította meg, hogy a per nehéz megítélésűnek minősült, ez esetben a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján magasabb összeg megállapításának lehet helye. A bizonyítás megosztottsága a perköltség kapcsán relevanciával nem bír, a beadványok hangvétele, az eljárás során kiszabott pénzbírságok ténye szintén nem alapozza meg a mérséklést. Utóbbival a szankcionálás megtörtént, de az ismételt hivatkozás nem lehet jogszerű. A mérséklésre akkor kerülhet sor, ha a kifejtett tevékenységgel nem áll arányban az igényelt munkadíj. A tárgyalások időtartama több alkalommal négy, illetve öt órát is meghaladta, a jogtanácsosi tevékenység milyensége, így az, hogy a bíróság az érvelést a döntése során elfogadta-e vagy sem, nem bírhat relevanciával.

[44] A fellebbezési ellenkérelmében – eredménytelen fellebbezése esetére – a felperes fellebbezésével érintett körben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

[45] Érvelése szerint az elsőfokú bíróság az eljárásjogi és anyagi jogi szabályoknak megfelelően - figyelemmel Ptk. 2:52. §-ában foglaltakra - helyesen folytatta le a bizonyítási eljárást a sérelemdíj mértékének megállapítása körében. Egyrészt arra mutatott rá, hogy a felperes bizonyítékok mérlegelése körében előadott kifogásai jogilag értelmezhetetlenek, másrészt arra, hogy önmagában az a körülmény, miszerint a felperes nem ért egyet az ítélettel, nem teszi azt megalapozatlanná. A tényállást helyesen, a bizonyítékok egybevetésével állapította meg az elsőfokú bíróság, annak alapjául nem kizárólag a felperes előadása szolgált. Így nem bír relevanciával az a megfogalmazás, hogy „lecsúszott” vagy „kicsúszott” a könyv a polcra a baleset bekövetkeztekor, mert érdemi különbséget a per eldöntése szempontjából nem jelentenek.

[46] A per elhúzódása terhére nem írható, félként eljárva a részére biztosított törvényes eljárási jogaival élt, beadványait határidőre elkészítette. Rámutatott, hogy a felperes nem tudta bizonyítani a kereseti kérelemben előadott valamennyi tényállítást, a mindennapi életét hátrányosan befolyásoló körülményeknek, a tartós munkavégzés hiányának a balesettel való okozati összefüggését. A felperes nem terjesztett elő az elsőfokú eljárásban határozott kérelmet arra, hogy a sérelemdíj mértékének meghatározásakor kéri figyelembe venni a megállapított nyugdíja mértékét, de a periratok alapján sem lehet azt megállapítani, hogy a baleset arra közvetlen hatással lett volna. A felperes az eljárásban nem vitatta a szakvéleményeket, észrevételt azokra nem tett. Mindezekre figyelemmel az elsőfokú ítélet megváltoztatásának nincs helye.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[47] A felperes fellebbezése nem alapos, az alperes fellebbezése kisebb részben alapos.

[48] Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényállást, a bizonyítékok Pp. 206. §-ának megfelelő mérlegelésével az irányadó anyagi jogszabályok szerinti helytálló érdemi döntést hozott a per főtárgya vonatkozásában. A másodfokú bíróság ezért a fellebbezések kapcsán a következőket emeli ki.

[49] A felperes keresetlevelét 2017. december 12-én terjesztette elő, ezért az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálására helyesen alkalmazta a 2017. december 31. napjáig hatályos polgári perrendtartás (azaz az 1952. évi III. törvény) rendelkezéseit.

[50] A Pp. 221. § (1) bekezdése értelmében az ítélet indokolásában röviden elő kell adni a bíróság által megállapított tényállást, az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével,

hivatkozni kell azokra a jogszabályokra, amelyeken a bíróság ítélete alapszik. Meg kell röviden említeni azokat a körülményeket, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett. Végül utalni kell azokra az okokra, amelyek miatt a bíróság miatt valamely tény nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte.

[51] Az elsőfokú bíróság az előbbi jogszabályi előírás alapján a rendelkezésre álló okiratok és tanúvallomásokra figyelemmel állapította meg a tényállást, a jogi következtetéseit a határozatának jogi indokolás részében vonta le, ezért alaptalan a felperes fellebbezésének az ítélet tényállására és az alperes ellenkérelmének tartalmára vonatkozó érvelése. Annak pedig az érdemi elbírálás kapcsán nem volt jelentősége, hogy az aláírókönyv a polcon maradt-e. A jogi indokolásban az elsőfokú bíróság ismertette először is az irányadó jogszabályokat és az azok értelmezésével összefüggő bírói gyakorlatot. A döntésnek e részére vonatkozó felperesi fellebbezés értelmezhetetlen volt.

[52] A fellebbezések nem érintették a felperest ért munkahelyi baleset miatt előterjesztett kereseti kérelem jogalapját, azaz az alperesi kártérítési felelősség fennálltát, azonban mindkét fél kifogásolta az összegszerűséget, annak felemelését, illetve leszállítását kérve. A Ptk. 2:52. § (1) bekezdése alapján a sérelemdíj a személyiségi jogok megsértésének vagyoni elégtétellel járó kompenzációja. A nem vagyoni sérelem összegszerűen nem határozható meg, annak ellensúlyozása történhet pénzben. A pénzben kifejezett összeg jellegét tekintve kárpótlás, elégtétel az elszenvedett vagyoni hátrányért. A sérelemdíj az emberi személyiség értékminősége változásának kompenzálására hivatott, a Kúria az Mfv.II.10.237/2019/4. számú eseti döntése szerint sérelemdíj abban az esetben állapítható meg, amennyiben a személyiséget jellemző helyzet a korábbihoz képest hátrányosan változik meg.

[53] A sérelemdíj mértékének meghatározása során a bíróságnak a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése alapján az eset körülményeire – különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására – kell tekintettel lennie. A sérelemdíj mértékét érintő fellebbezések megalapozottságának vizsgálatkor abban a kérdésben kellett állást foglalni a másodfokú bíróságnak, hogy a felperest ért hátrányok teljeskörűen feltártásra és azok kellő súllyal értékelésre kerültek-e. A más, összehasonlításra alkalmas ügyekben hozott döntéseket nem lehet automatikusan alapul venni, mert az egyéni körülmények és az egészségkárosodásból származó hátrányok különbsége az, ami alapot adhat az eltérő mértékű sérelemdíj megállapítására. Az összehasonlítás alapjául szolgáló ítéletek nem bizonyítékok, azok nem megfelelő értékelése nem jelenti a Pp. 206. § (1) bekezdése sérelmét (Pfv.III.20.279/2018/4.). Az elsőfokú bíróságoknak azt kell megindokolni, hogy az adott ügy egyedi körülményei milyen összeg meghatározását teszik megalapozottá.

[54] A Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltak megsértése akkor állapítható meg, ha a bíróság a tényállást nem kellően tárta fel, vagy a bizonyítékokat kirívóan okszerűtlenül mérlegelte, illetve a megállapított tényállás iratellenes megállapítást vagy logikai ellentmondást tartalmaz. Az elsőfokú bíróság helytállónan indult ki a felperesnél a baleset

bekövetkeztében kialakult egészségkárosodási mértékből. A sérelemdíj összegének megállapításánál értékelni kell – mint ahogy arra helyesen utalt az elsőfokú bíróság – a maradandó egészségkárosodás tényén és mértékén túl annak a károsultra és környezetére gyakorolt hatását is.

[55] Mindezekhez az elsőfokú bíróság helyesen rendelte ki az orvosszakértőt a baleset következményeinek a megállapítására, beleértve a felperes által elszenvedett sérüléseket és azoknak a mindennapi életre történő kihatását. Ebben a körben sem a bíróság, sem a felperes nem rendelkezik szakértelemmel. A szakértőnek van kompetenciája megállapítani az egészségkárosodás mértékét, a gyógyulás időtartamát, a maradványállapot kialakulását, az ezek alapján ellátható munka jellegét, a baleset utáni ápolás szükségességét, a felperes utazási korlátozottságát. Azokat nem a felperes szubjektív érzete határozza meg, vitásukra a felperes nyilatkozata nem alkalmas. A munkavégzési nehezítettségre egyébként a szakértő nyilatkozott és a bizonyítékok is cáfolták a felperesnek azt az állítását, hogy iskolai végzettségei szerinti munkákat egyáltalán nem tud végezni. A felperes képzésével, felsőfokú tanulmányaival kapcsolatban is okszerűen értékelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat az elsőfokú bíróság. Annak nem volt jelentősége a sérelemdíj mértékének meghatározása körében, hogy a felperes tanulmányait főiskolai, vagy egyetemi képzés keretében kívánta folytatni.

[56] A sérelemdíj összecszerúsége vonatkozásában kiemelt figyelemmel kellett lenni a felperest ért hátrányokra. A felperes 5%-os egészségkárosodása, illetve a részben ezzel okozati összefüggésben álló 5 %-os pszichés károsodás az elsőfokú bíróság által a bizonyítékok Pp. 206. §-a szerinti megfelelő mérlegelésével megállapított következménnyel együtt sem eredményez magasabb mértékű sérelemdíjat. A másodfokú bíróság ezzel összefüggésben figyelembe vette a polgári bírósági gyakorlatot is és sérülti közrehatás hiányában sem látott lehetőséget a sérelemdíj felemelésére. Ez utóbbi tekintetben, az Mvt. 60. §-val összefüggésben egyetértett a felperes előadásával, miszerint figyelemmel arra, hogy a munkát úgy kellett végezni, hogy a földön iratkupacok voltak és a munkavállalók a földön guggolva látták el az iratkezeléssel kapcsolatos feladatokat, nyilvánvalóan nem lehetett folyamatosan segítséget kérnie az egyik munkavállalónak a másiktól a részfeladatok teljesítéséhez, így a felperestől sem volt elvárható az minden egyes alkalommal az iktatókönyv használata kapcsán. Ezen kívül a felperes részére nem vitatottan nem volt ülőhely biztosítva, egy irodában többen végezték a munkát az előírt mozgástér biztosítása nélkül, így a felperes részéről közrehatás – a munkatársakkal való együttműködési kötelezettség megszegése okán – a baleset bekövetkeztében nem állapítható meg, ezért nincs jelentősége ebben a körben a felperes személyisége jellemzőinek sem.

[57] A rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy a felperesnél 5 %-os baleseti egészségkárosodást eredményezett a maradványállapotként kialakult jobboldali külboka-táji duzzanat, felső ugróízületben a talp felé történő hajlítás 30 fokos, a lábfej hátrafeszítésének 10 fokos elmaradása, szövődményként kialakult enyhe fokú betegségnév1 és részben sorszerű, részben baleseti eredetű, ún. lábméretnövekedés. Pszichés panaszai a balesettel a szomatikus panaszok következményeként hozhatók összefüggésbe, de annak nem kizárólagos okozói. A pszichés tünetek kialakulásában ugyanis jelentős mértékben közrehatnak a felperes premorbid személyiség tulajdonságai is, de a részoki összefüggés

százalékos mértéke szakértőileg nem volt meghatározható. Ez utóbbit az irányadó bírói gyakorlat szerint a bíróságnak mérlegelés alapján kell megtennie, amit az elsőfokú bíróság helytállóan, a rendelkezésre álló bizonyítékok, körülmények értékelésével meg is tett és az általa meghatározott 5%-os mértékkel a másodfokú bíróság is teljeskörűen egyetértett.

[58] Az alperesi fellebbezésben írtakkal ellentétben a balesetet megelőző bokapanaszok sem eredményezik a sérelemdíj összegének megváltoztatását. Az egészségkárosodás százalékos meghatározása, az előzményi panaszok értékelése a szakértő kompetenciájába tartozó kérdéskör és nem merült fel adat arra, hogy az alperes által említettek a felperes mozgását bármilyen módon korlátozták, illetve járását befolyásolták. A testsúlygyarapodásnak a balesettel való közvetett oksági kapcsolatát is helytállóan, a szakértői véleményben megfogalmazottak alapján értékelte az elsőfokú bíróság.

[59] Az a szakvélemény alapján megállapítható, hogy a perbeli esetben a felperes maradványállapota végleges, abban javulás nem várható és a felperes mindennapi életvitele elnehezült. Így a nehéz fizikai munkák és ilyen jellegű, az alsó végtagok fizikai megterhelését igénylő háztartási és kerti munkák elvégzésére és a bokaízületeket megterhelő sporttevékenységek és az alsó végtagokra közepesnél nagyobb fizikai megterheléssel járó szabadidős tevékenységek végzésére egyáltalán nem alkalmas. A felperes balesettel összefüggő egészségkárosodási mértéke azonban jelentősnek nem minősül. A felperes számára az intenzív mozgást, említett fizikai terhelést nem igénylő más szórakozási lehetőségek, sporttevékenységek továbbra is adóttak, ahogy arra az elsőfokú bíróság is rámutatott. Azt is értékelni kellett, hogy a felperes nem vált munkaképtelenné, bár a munkához való joga sérült, mert az alperesnél ellátott munkakör betöltésére alkalmatlanná vált. Az sem vitatható, hogy a felperest 56 évesen, középkorú felnőttként, a nyugdíjkorhatár betöltését megelőzően 10 éven belül érte a baleset, gyermekei már keresőképes nagykorú személyek.

[60] Az említett körülményeket és a felperes egyéni helyzetét értékelve az elsőfokú bíróság által megállapított sérelemdíj összegét a felperes egészséghez való jogának sérelme alapján a felperes életvitelében bekövetkezett hátrányokkal arányban állónak találta a másodfokú bíróság is, ezért annak felemelésére és leszállítására sem látott lehetőséget.

[61] Részben alaposnak találta azonban a másodfokú bíróság a perköltséget érintő alperesi fellebbezést és az elsőfokú bíróság mérlegelésének felülbírálatával az elsőfokú döntést részben megváltoztatta.

[62] A 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (1) bekezdése értelmében, ha a fél ezt kéri, a bíróság a képviselet ellátásával felmerült munkadíj összegét a (2)-(6) bekezdésben foglaltak figyelembevételével állapítja meg. A 3. § (2) bekezdés a) pontja szerint polgári perben az elsőfokú bírósági eljárásban az ügyvéd munkadíjának a pervesztes felet terhelő összeget a 10.000.000 forintot meg nem haladó pertárgyérték esetén a pertárgyérték 5%-a, de

legalább 10.000 forint. A 3. § (6) bekezdés biztosítja azt a lehetőséget, hogy a bíróság az ügyvédi munkadíj összegét különösen az ügy bonyolultsága esetén a (2)-(5) bekezdésben meghatározott összegnél alacsonyabb összegben is megállapíthatja, de az eltérést indokolni köteles.

[63] A fentiekből következik, hogy az ügyvédi munkadíj megállapításának kiindulási alapja – megbízási szerződés hiányában – a pertárgy értéke. Az alperes az elsőfokú eljárásban a perköltségét az IM rendelet 3. §-a alapján számította fel. A pertárgyérték mellett azonban a bírói gyakorlat értelmében a mérlegelés szempontját képezi a jogi képviselő által kifejtett tevékenység színvonala, a ráfordított idő mennyisége, az ügy bonyolultsága is, illetve értelemszerűen a pernyertesség-pervesztesség aránya.

[64] A felperes az elsőfokú eljárásban 95%-ban pervesztes lett, amely körülményt helyesen rögzítette az elsőfokú bíróság ítéletében, egyben utalt a Pp. 81. § (1) bekezdésében rögzített, részleges pernyertességhez kapcsolódó perköltségviselési kötelezettségére is.

[65] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság által megítélt perköltség csak részben felel meg az IM rendelet 3. § (6) bekezdésében meghatározott kritériumoknak, az ügy bonyolultságára, az eljárás időtartamára, a tárgyalási napokon való megjelenésekre, a kifejtett alperesi ügyvédi tevékenységre tekintettel nem tekinthető arányosnak. Az alperesi képviselő a perben megtartott tárgyalásokon személyesen jelen volt, az eljárás elhúzódása az alperesnek nem felróható. Ugyanakkor a per tárgya nem tekinthető kiemelkedően bonyolultnak, annak megítélésénél ugyanis a bíróság nem csak a magasabbnak mondható pertárgyértéket veszi figyelembe, hanem az érvényesíteni kívánt követelések számát is. A perbeli esetben a felperes kizárólag egy jogcímen terjesztett elő igényt az alperessel szemben, a bizonyítási eljárás ezért csak ennek a követelésnek a megalapozottsága körében folyt, egyéb, eltérő okfejtést, jogi érvelést az alperesnek a beadványaiban nem kellett kifejtenie.

[66] Ezért a másodfokú bíróság a megtartott tárgyalások, valamint az alperesi beadványok számára figyelemmel az elsőfokú perköltség összegét felemelte, de az alperes által igényelt összeget még így is eltúlzottnak találta és azt az ügy közepesen nehéz megítélésére tekintettel a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pontja, valamint (6) bekezdése alapján továbbra is mérsékelt összegben állapította meg.

Záró rendelkezések

[67] A felperes az eredménytelen fellebbezése folytán pervesztesnek minősült, az alperes fellebbezése részben eredményre vezetett. Így a felperes a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes másodfokú eljárással felmerült, a pernyertes részre eső perköltségének viselésére. Ennek összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2)-(6)

bekezdése alapján mérlegeléssel állapította meg a másodfokú bíróság, az elvégzett jogtanácsosi tevékenységgel – a két alperesi beadvány elkészítésével és az egy érdemi tárgyaláson való részvétellel – arányban állóan.

[68] A felperes munkavállalói költségkedvezményre jogosultsága és az alperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 5. § (1) bekezdés c) pontján alapuló személyes illetékmentessége folytán a le nem rótt, az Itv. 46. § (1) bekezdése szerinti fellebbezési eljárási illeték 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam terhén marad.

Budapest, 2023. július 6.

dr. Orosz Andrea s.k.
a tanács elnöke

dr. Szalai Beatrix s.k.
előadó bíró

dr. Laczó Adrienn Lilla s.k.
bíró